

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Perfectionem esse huius vitæ beatitudinem. Cap x.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

PARS SECVNDA.

De dignitate perfectionis ex eius adiunctis.

HÆC quæ superius dicta sunt, ad ipsam perfectionis naturam pertinent, at nullius rei naturam Deus nudam fecit, sed mirabilibus donis extra essentiam manentibus, quasi vestimentis ornavit, & quasi varia pulchritudine ac decore vestivit. Quod autem rebus etiam vilissimis dedit, perfectioni amantissima sua profectio non negavit, sed miris privilegijs extulit, & nobilissimis proprietatibus tamquam pretiosis donis circumdedit. Hæc autem dona quæ perfectionem efferunt, & sanctos ac perfectos extollunt hæc pars utcumque delibat.

Perfectionem esse huius vite beatitudinem.

CAPVT X.

MAGNA sunt hæc, quæ de perfectione diximus, & humanis oculis, qui omnia sua exiguitate metiuntur, fortassis improbabilia, sed animis diuina sapientia plenis, & aliquo gustu puritatis affectis, licet eximia iudicentur, non tamen dicta incredibilia, sed opera ineffabili maiestate dignissima reputantur. Magna, inquit, & eximia sunt hæc. Quid enim maius, nõ dico esse, sed nec excogitari quidem potest, quam animam ex nihilo factam, & paruulam creaturam perfectionis, ac sanctitatis præsidio in Dei amicitiam prouehi, in eius, qui solus est, & æx, & Dominus cognitionem admitti, & supremi imperatoris non iam ancillam, sed sponsam, & coniugem appellari? Sed his tam magnis & tam mirabilibus perfectionis elogijs, addamus, & alia. Si non maiora, atq; illustriora, at ex parte non inferiora, quæ sicut ligna igni cõsiderationis adiecta gelidum cor nostrum in tantæ dignitatis desiderium inflamment. Primum autem perfectionis bonum, quod nunc post supra dicta sumus explicaturi, à lepida promissione cuiusdam histrionis incipiat. Qui cum in frequenti cõsuetudine promississet, quid omnes ac singuli in animo haberent, quidq; vellent se in sequentibus ludis esse dicturum, atq; ob id non sine ingenti expectatione magna hominum multitudine cõsuerat, his facetissimis verbis suam promissionem exoluit. O ciues vili vultis emere, & carõ vendere. Quod dictum rudi populo, & abiectæ multitudi ni populare, & p̄sumibile fuit: quippe quæ huic soli vitæ perituræ consulēs, & de animæ vita nihil cogitans communiter emptioni, & vèditiõni ac mercimonijs insilit. Hominibus verò sapientibus, quorum animi ad res maiores & semper duraturas aspirant, non solum falsum, sed ridiculum planè, ac histrionicum iudicabitur. Quid enim his, & turpi lucro, quod nõ solum non quærunt, sed nec respiciunt quidem? Quid illis aterna, & cælestia cupientibus, & auro, atque argento, & opibus & possessionibus congregadis. Merito sanè Augustinus hanc sententiam pro sua modestia non tam reprehendens, quam emendans ait: At si dixisset, omnes beati esse vultis, miseri esse nõ vultis: dixisset aliquid, quod nullus in sua non agnosceret voluntate. Quidquid enim aliud quisquam latenter velit, ab hac voluntate, quæ omnibus hominibus factis nota est, non recedit. Hoc ergo quod omnes homines cupiunt, quod vniuersi volunt, & omnibus quæ cogitant aut faciunt aut aggrediuntur aucupari contendunt hoc, inquam, præstat spiritualis vitæ perfectio, quæ se assequentes à vera miseria eripit, &

A felices, ac beatos efficit.

Duas enim beatitudines homini posse contingere, alteram perfectam in præsentia vita, alteram perfectam, & cõsummatam in alia vita, omnis turba Theologorum edocet, & antiquorum sapientum cõsentio, existimatioq; proclamat. Quorum illi sacrarum Scripturarum auctoritati subnixi, quæ aliquos mortales homines propter insignem virtutem beatos vocant, nonnullum odorem beatitudinis esse in hac lachrymarum valle non negant: isti verò ipso naturali hominis appetitu conuicti, quo semper tranquillitatem, & felicitatem sicut, eandem beatitudinem saltem inchoatam in hac etiam vita possibilem esse autumat. In quo autem hæc beatitudo inchoata consistat, tum apud Philosophos, tum apud nostros magna cõcertatio est. Nam illi tamquam nihil altum, ac sublime sapietes, in bono aliquo naturali, siue ad corpus, siue ad animam, siue ad vtramq; portionem hominis pertinente, (quod Augustinus late profectur) beatitudinẽ istam posuerunt; nostri verò tamquã à Deo per Ecclesiam edocti, eam in aliquo supernaturali bono collocarunt. Non est tamen (vt videtur) nostrorum sapientum vna sententia: quidam enim illorũ huius vitæ felicitatem in contèplatione Dei, alij verò in amore erga Deum, & vera charitate, alij denique in mandatorum obseruatione constituunt. Sed ipsorum dicta si attente legantur, & non tam verba, quam sensus, sub verbis latentes inspiciantur, summa cõsensione beatitudinem in hac vita possibilem, nõ in alio, quam in actibus perfectionis ponunt; atq; ad eadẽ ipsam perfectionem (quæ magis ad actiones ex habitu procedentes, quam ad ipsum habitum referenda est) beatitudinem vitæ huius esse confirmant. Nam qui hanc nostram beatitudinem in contèplatione Dei, & rerum cælestium collocat, non de illa Aristotelica contèplatione loquuntur, quæ ieiuna & arida est, & in sola speculatione consistens, nihil aliud, quam rerũ cognitionem, & ex ea proueniẽtem admirationem inquiri. Sed illam contèplationem intelligunt, quæ ex vera, & intima charitate procedens, & ad eam tendens, hominem ad affectuum mortificationem, ad virtutum exercitationem, & ad omnium mandatorum custodiam impellit. Qui verò illam in amore esse sitam existimat, non cuius amoris charitatis hanc gloriam tribuit, vt nostra beatitudo sit, sed illi, qui ad perfectionem cõuictus in omnibus (prout in hac vita fieri potest) mentẽ nostram componat, & amorem afficiẽtem erga Deum, quõ ei sua bona volumus, & efficientem diuinæ voluntatis, id est, eorum omnium, quæ Deus vult, & præcipit, comprehendat. Qui tandem in mandatorum obseruantia putant constitutam, non quamcunq; obseruantiam felicitatis nomine dignam iudicabunt, sed illam, quæ à perfecta charitate profecta solertissimè diuinam voluntatem expleat, &

D. Thom.
1. 2. q. 5. a.
3. & 4.

August.
lib. 13. de
Trin. c. 3.
200. 3.

constantiter madata omnia, ac praecepta custodiat. Hec autem omnia (vt ex dictis perspicuum est) aut ipsa perfectio sunt, aut non possunt a perfectione secerni, quae in perfecta charitate consistens, ad Deum contemplatione noscendum, & ad eius naturam, & voluntatem amandam, & ad mandatorum omnium custodiam inuitat. Et (vt nobis quidem videtur) hi nostri Doctores, non tam in assignanda beatitudine huius vitae dissentiunt, quam in explicandis diuersis eius gradibus, ac modis insistant. Eorum enim, qui in Ecclesia vitam contemplatricem sectantur, beatitudo est perfectio charitatis hac viuendi ratione affecta, vt ad purissimam, ac tranquillissimam contemplationem anheler. Illorum autem, qui vitam actiuam colunt, beatitudo est ipsa charitatis perfectio, quae ad omnimodam praeceptorum custodiam instiget. Denique aliorum, qui vitam mistam profitentur, beatitudo est ea perfecta charitas, quae amorem personarum diuinarum, & diuinae voluntatis contineat: quorum ille ad affectus contemplationis, & iste ad sanctam, atque illibatam actionem pertinet. Quare sine isto, siue illo modo loquamur, id est sensus Doctorum nostrorum, eadem sententia, huius vitae beatitudinem in perfectione consistere, nullumque in hac vita beatum esse, nisi illum, qui sit pro modo huius mortalitatis perfectus.

Nos itaque omnium istorum vestigiis inherentes, audacter dicimus vitam spiritualis perfectionem esse huius vitae beatitudinem, & omnem iniquum, infelicem esse, omnem iustum incipientem, aut proficientem, aut in beatitudinem tendere, & beatum esse, ac felicem solum illum, qui sit in charitate perfectus. Dicit nobis sacra Scriptura, cuius dictis tamquam dictis diuinis, summa fides habenda est, quis beatus, & felix censendus sit, vt ex ea primo loco beatitudinis nostrae in hac vita possibilis cognitionem eliciamus. Beatus vir, inquit Propheta regius, qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiae non sedit, sed in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Vide vbi beatus appelleris, o homo, inquit Ambrosius, non in diuitiis, non in potestatibus, & honoribus, non in nobilitate generis, aut decore, & pulchritudine, non in corporis salubritate, in quibus nihil naturae est bonum. Denique non solum facilem conuersionem habent in contraria, verum etiam ministerium ad culpam exhibent ei, qui vti his nesciat. Quis enim iustus propter pecuniam? quis humilis in potestatibus? quis misericors propter nobilitatem? quis castus propter decorem? illecebrata haec magis sunt ad peccatum, quam fructuosa ad virtutis profectum. Non ergo in his est beatitudo, sed in virtute perfecta, quae sola hoc loco videtur mihi a sancto Propheta descripta. Quis enim nisi perfectus consilia impiorum omnino deserit, instituta peccatorum prorsus fugit, & a cathedra, aut magisterio doctrinae preposere, se penitus immunem custodit? Perfecto nullus. Nam imperfecti suis imperfectionibus, quas amant, quas mordicus tenent, quas a se nullatenus separari permittunt, prauis consiliis aliquantulum acquiescunt; vitam iniquorum saltem a longe sequuntur, & magisterium non bonae doctrinae suis operibus, atque exemplis suscipiunt. Quis nisi perfectus legem Domini promptissima voluntate complectitur, & eius mandata, non tantum vt sciat, sed vt expleat, iugiter meditatur? Certè nullus. Imperfecti namque, & minus in charitate fundati, aut a diuina voluntate deuiant, aut eam non sine magna contradictione appetitus adimplent, & rebus inanibus cogitatis, & desiderandis aluati non semper Domini iussa, & quae ad ea referuntur, attenta meditatione considerant.

A Haec ergo beati viri descriptio, si exactè intelligenda est, solis viris perfectis congruit, qui vitiosis affectibus expugnatis, diuina assidue cogitant, & in terris positi, vitam non terrenam, sed caelestem instituunt. Quamobrem alio loco idem sanctus Propheta, hanc vitam caelestem perfectorum respiciens, eius causa perfectos iterum beatos ac felices pronunciat. Beati, inquit, immaculati in via, qui ambulat in lege Domini. Beati, qui scrutatur testimonia eius: in toto corde exquirunt eum. Perfecti quippe sunt immaculati in via, hoc est, in vita praesentis non quia nullam maculam contrahant, quam absque dubio omnino vitare non possunt, sed quia leues maculas, quibus fragilis natura non semel subest, gratia potè diluit, & lachrymis, & dolore cordis expurgat. Hi etiam sunt, qui testimonia legis diuinae scrutatur, vt Domino non quadam cordis portunculula feruiat, aliis partibus interim in saecularium desideriorum obsequium reueruatis, sed vt toto cordis conatu illum velut suam vitam finem, & scopum exquirant. Multa alia sunt in Sacris literis, quae perfecti longo sermone non vacat, quibus studiosus virtutis beatus vocatur, atque adeo perfectio sanctitatis studio beatitudinis appellatio tribuitur. Nam: Beatus vir, inquit, qui timet Dominum, in mandatis eius cupit nimis. Ille videlicet, qui non vt vile mancipium trepidat, sed qui vt filius timet, & mandata Domini non segniter, sed nimis, & perfecte custodit. Et alio loco iterum: Beati omnes qui timent Dominum, qui ambulat in viis eius: qui scilicet ita timent, vt ex hoc timore filiorum, & charitatis perfecta comite

B ad diuinorum praeceptorum exactam obseruationem procedant. Et rursus apud Salomonem: Deum time, & mandata eius obserua, hoc est enim omnis homo. Ac si aperius dixisset: hoc est vniuersa hominis beatitudo: hoc est, quod sinus mentis humanae replet, famem sedat, sitim exatit, vltra quod nihil manet, cui homo debeat adherere, aut in quo deceat amorem constituere. Ac tandem conuincit hoc summæ veritatis aperta sententia, quae volens beatos huius vitae Ecclesiae suae manifestos relinquere, his illustrissimis verbis eorum opera & mores descripsit. Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram, & c. quae sequuntur. Si Deus ipse istorum insignium actuum a virtutibus & donis Spiritus sancti perfectorum exercitatione pollentes, beatos vocat, quis eos beatos esse negare audeat: quis in alio quam in hac virtutis perfectione, quae diuitias deserat, iram, & affectus inordinatos comprimat, voluptates odiat, iniustitiam non dum acceptam desideret, omnibus proficit, interiori habitationem metis per munditiam, pacemque componat, & persecutiones sustineat, huius vitae felicitate constituat? Haec sanè perfectio virtutis beatitudo est, cui multiplex illud praemium ore Domini proclamatum, adhuc in hac vita promittitur. Perfecti enim sunt, qui ex eo, quod omnè fastu & ambitione proterunt, & diuitias, opesque conculant, regnum caelorum, aut patrie caelestis imaginem per quamdam inexplicabilem satietate, & concupiscentiarum tranquillitate accipiunt. Perfecti sunt, qui iram, & indignationem cohibentes, & omnem cordis amaritudinem auercentes, terram cordis sui quieti possident, nec illi furorem dominari permittunt. Perfecti sunt, qui dum saeculi consolatione despiciunt, deliciae caelestes illos mirum in modum consolantur. Perfecti sunt, quorum iustitiae esuries, & puritatis sitis virtutum solidarum alimentis satiatur, & dulcissimo vino cupit puritatis extinguitur. Perfecti sunt, qui dum aliis subueniunt per compassionis affectum, sibi ipsis diuinas miserationes pretio in proximos beneficentiae mercantur. Ipsi sunt qui munditiam cordis, & mentis

Psal. 118.

Psal. 111.

Psal. 127.

Eccel. vii.

Matth. 5.

tranquilli

Psal. i.

Ambr. ad
Psal. i.

tranquillitatem prae omnibus diligentes, filij Dei non solum ab hominibus, sed ab ipso Deo, & Angelis appellatur, & patrem suum (prout in his tenebris fieri potest) oculo sapientiae, & intellectus intuentur. Ipsi tandem onere perfectionum pressi caput leuant, quia considerant, tribulationibus finitis, se futuros esse cives regni caelorum. Isti igitur sunt beati, quos Christus ipse, qui errare non potest, beatos vocat; quos praemio beatitudinum afficit, quos homines etiam, si ratione regantur, felices, & beatos existimant. Quod si ipsi beati sunt, relinquatur, ipsam perfectam virtutem, aut charitatis perfectionem, quae tanquam radix & origo insigium actionum, eos pauperes, mites, lugentes, elurientes iustitiam, misericordes, mundi corde, pacificos & patientes reddit, ipsam esse felicitatem, ac beatitudinem, qua ipsi felices, ac beati efficiuntur.

Amb. lib. 2. ad Iac. de vita beata. c. 7.

Sapienter ergo Ambrosius, ut perfectionem huius vitae beatitudinem astruat, vitam beatam cum vita perfecta confundit, his verbis. Vita beata est in hominibus, sed in his scilicet, in quibus fuerit perfecta vita. Perfecta autem vita non sensibilis ista, sed illa rationalis secundum tractationem rationis, & mentis vacuitate, in qua non est portio hominis, sed perfectio, quae non tam est in conditione hominis, quam in operatione. Ea enim beatum facit. Huic igitur viro, quid est bonum, nisi ipsi sibi, quod habet. Et adest ei hoc bonum, & causa ei erit futurorum bonorum.] Addit etiam hunc hominem perfectum, seu beatum, nihil huius mundi querere, sed illum solum bonum futurum desiderare, quod appetitum nostrae mentis exatit: illum item non superfluis delectari, sed fragili corpulculo necessarios, si talia sunt, quae a proposito perfectionis non discrepent, & exteriorem hominem interiori, & Deo reconcilient. Ac demum huius hominis beatitudinem corporis incommodis non intercipi, qui scit in perfectionibus, & contumeliis inuictum animum custodire, & in his, quae corpus conficiunt, seruare constantiam. Illa omnia, quae propria hominum beatorum sunt, non possunt nisi in viris perfectis reperiri, qui omnium virtutum cumulo decorati, nouerunt terrena fastidire, caelestia diligere, & corporis molestias non grauari. Et quidem si horum perfectam virtutem inspicimus, nihil est ad huius vitae felicitatem necessarium, quod ea mirifice non contineatur. Si enim velimus felicitatem, aut beatitudinem breui oratione definire, dicemus cum Boetio, esse statum omnium bonorum aggregatione perfectum:] Aut esse possessionem Dei ultimi finis nostri, omnia bona secum afferentem, & humanam mentem saturantem. Vnde id quod in hac vita maiorem cum hoc statu, aut cum hac Dei possessione similitudinem habet, & quod magis homo huic possessioni appropinquat, & ad eam plenè accipiendam magis praeparatur, atque disponitur, erit huius vitae beatitudo. Istud autem non est aliud, quam perfecta charitas, in qua (ut dictum est) consistit tota nostra perfectio. Haec namque est possessio Dei, quem omnes iusti vtrumque possident, sed perfecti ita possident, ut solum illum tanquam suum peculium habeant, & in eo solo omnes suas opes omnes suas delicias, omnes suos honores constituent. Venter meus (inquit Ecclesiasticus) conturbatus est querendo illam, nempe sapientiam (quo nomine non superba scientia, sed humilis rerum diuinarum cognitio, perfecta virtute septa intelligitur) propterea bonam possidebo possessionem. Quae profecto possessio non est alia, quam ipse Deus, nam illum perfecta charitas in mentem infert, & in cordibus nostris habitare facit. Si igitur perfectio animae possessio Dei est, ergo & felicitas, & si perfectus Deum ipsum possidet, est ergo beatus, &

Boet. lib. 2. de consol. sol. pro. 2.

Ecl. 51.

A felix. Quid enim potest eo esse felicitius, inquit. Profer Regentis Episcopus, cui efficitur suus conditor census, & hereditas eius dignatur esse ipsa diuinitas: si modò cum sanctis operibus colat, omnes fructus ex illo percipiat, in illo & de illo iugiter viuat, & nihil terrenum cum illo possideat? Quia omnium conditor, cui nihil eorum quae fecit, valet aequari, non dignatur cum his, quae condidit, possideri. Denique quid ultra quaerit, cui omnia suus conditor fit, aut quid ei sufficit, cui ipse non sufficit.] O tu ergo, qui mundo contempto, quia minimè finis tui cordis explebat, aliud bonum quaeris, quod te repleat, te faciat, & te beatum, & felicem efficiat, perfectionem inquire, qua Deum ipsum, ultra quem nihil bonum, nihil pulchrum, nihil desiderabile, & intra quem omnia bona, omnia pulchra, & omnia desiderabilia continentur, felicissimè possidebis. Tunc non sine stupore illud Davidis intelliges: Dominus pars hereditatis meae, & calicis mei,] quia cum hereditatem tuam experieris, & praemium tuorum laborum agnosces. Tunc scies, quid est: Portio mea, Domine, dixi, custodite legem tuam;] nam hac portione contentus, quae portio dicitur, quia hereditas tua est, at ipsum totum est, nihil aliud curabis, nisi legem diuinam exactè seruare, cuius custodia hanc tuam hereditatem perfectius in dies, absolutiusque custodias. Tunc demum Leuita spiritualis effectus, & vir Domino consecratus, quia ipse Dominus possessio tua est, sicut promisit tibi Dominus Deus tuus, diuitiis perituris lordidari contemnes. O beata possessio, quam nullum bonum fugit, nihil homini, aut necessarium, aut proficuum praeterit, sed ea quae vna est, omnia honesta, omnia vilia, omnia delectabilia consequitur.

Prosp. lib. 2. de vita cont. c. 16.

Psal. 15.

Psal. 118.

Num. 10.

B Hanc possessionem Dei in perfecta charitate, siue in perfectione vitae spiritualis positam, omnia alia bona sequuntur ad veram felicitatem, & necessaria, sicut visionem claram Dei (quae perfecta possessio Dei est) omnia bona comitantur, quae ad beatitudinem perfectam requiruntur. Nam si beatitudo huius vitae exigit contemplationem Dei, tamquam operationem perfectissimam, ac deliciarum plenissimam, qua homo aliquid supernae patriae degustat, hac perfecta charitas affert, aut saltem eius fructum, atque effectum importat. Quid enim faciet homo curis secularibus exolutus, affectuum perturbationibus vacuus, & diuini amoris igne succensus, nisi Deum super omnia dilectum contemplari, & fidei ac sapientiae oculis res aeternas intueri? Aut quem Deus sua contemplatione dignabitur, nisi illum, cuius tota vita est iugis ad contemplationem praeparatio, quia est vitiorum abolitio, affectuum ordinatio, virtutum inquisitio? Quem docebit scientiam, inquit Isaias, & quem intelligere faciet auditum?] Et huic interrogationi ita respondet: Ablactatos à lacte, auulsos ab uberibus.] Quia enim perfecti à lacte consolationum terrenarum ablactati sunt, digni censentur, qui à Domino doceantur, & in schola orationis, eius verba, & alloquia percipiant. Quod si vitae fors alicuius perfecti talis sit, quae occupationibus externis addicta contemplationis commoditatem praecipiat, at fructum contemplationis non auferet, nec effectum considerationis impedit. Quisnam est contemplationis fructus? nonne sapientia? quam qui consideratione non captat, à Paulo seuerè carpuntur, dum ait: Semper discentes, & numquam ad scientiam veritatis peruenientes?] At hoc fructu perfectus non caret, qui eo ipso quod perfectus est, sapiens etiam esse intelligitur. Quare Bernardus sapientem definiens, virtum etiam perfectum definiuit. Da mihi hominem, inquit, qui ante omnia quidem ex toto se diligit

C Hanc possessionem Dei in perfecta charitate, siue in perfectione vitae spiritualis positam, omnia alia bona sequuntur ad veram felicitatem, & necessaria, sicut visionem claram Dei (quae perfecta possessio Dei est) omnia bona comitantur, quae ad beatitudinem perfectam requiruntur. Nam si beatitudo huius vitae exigit contemplationem Dei, tamquam operationem perfectissimam, ac deliciarum plenissimam, qua homo aliquid supernae patriae degustat, hac perfecta charitas affert, aut saltem eius fructum, atque effectum importat. Quid enim faciet homo curis secularibus exolutus, affectuum perturbationibus vacuus, & diuini amoris igne succensus, nisi Deum super omnia dilectum contemplari, & fidei ac sapientiae oculis res aeternas intueri? Aut quem Deus sua contemplatione dignabitur, nisi illum, cuius tota vita est iugis ad contemplationem praeparatio, quia est vitiorum abolitio, affectuum ordinatio, virtutum inquisitio? Quem docebit scientiam, inquit Isaias, & quem intelligere faciet auditum?] Et huic interrogationi ita respondet: Ablactatos à lacte, auulsos ab uberibus.] Quia enim perfecti à lacte consolationum terrenarum ablactati sunt, digni censentur, qui à Domino doceantur, & in schola orationis, eius verba, & alloquia percipiant. Quod si vitae fors alicuius perfecti talis sit, quae occupationibus externis addicta contemplationis commoditatem praecipiat, at fructum contemplationis non auferet, nec effectum considerationis impedit. Quisnam est contemplationis fructus? nonne sapientia? quam qui consideratione non captat, à Paulo seuerè carpuntur, dum ait: Semper discentes, & numquam ad scientiam veritatis peruenientes?] At hoc fructu perfectus non caret, qui eo ipso quod perfectus est, sapiens etiam esse intelligitur. Quare Bernardus sapientem definiens, virtum etiam perfectum definiuit. Da mihi hominem, inquit, qui ante omnia quidem ex toto se diligit

Isa. 28.

2. Tim. 3.

Bern. ser. 50. in eccl.

D Hanc possessionem Dei in perfecta charitate, siue in perfectione vitae spiritualis positam, omnia alia bona sequuntur ad veram felicitatem, & necessaria, sicut visionem claram Dei (quae perfecta possessio Dei est) omnia bona comitantur, quae ad beatitudinem perfectam requiruntur. Nam si beatitudo huius vitae exigit contemplationem Dei, tamquam operationem perfectissimam, ac deliciarum plenissimam, qua homo aliquid supernae patriae degustat, hac perfecta charitas affert, aut saltem eius fructum, atque effectum importat. Quid enim faciet homo curis secularibus exolutus, affectuum perturbationibus vacuus, & diuini amoris igne succensus, nisi Deum super omnia dilectum contemplari, & fidei ac sapientiae oculis res aeternas intueri? Aut quem Deus sua contemplatione dignabitur, nisi illum, cuius tota vita est iugis ad contemplationem praeparatio, quia est vitiorum abolitio, affectuum ordinatio, virtutum inquisitio? Quem docebit scientiam, inquit Isaias, & quem intelligere faciet auditum?] Et huic interrogationi ita respondet: Ablactatos à lacte, auulsos ab uberibus.] Quia enim perfecti à lacte consolationum terrenarum ablactati sunt, digni censentur, qui à Domino doceantur, & in schola orationis, eius verba, & alloquia percipiant. Quod si vitae fors alicuius perfecti talis sit, quae occupationibus externis addicta contemplationis commoditatem praecipiat, at fructum contemplationis non auferet, nec effectum considerationis impedit. Quisnam est contemplationis fructus? nonne sapientia? quam qui consideratione non captat, à Paulo seuerè carpuntur, dum ait: Semper discentes, & numquam ad scientiam veritatis peruenientes?] At hoc fructu perfectus non caret, qui eo ipso quod perfectus est, sapiens etiam esse intelligitur. Quare Bernardus sapientem definiens, virtum etiam perfectum definiuit. Da mihi hominem, inquit, qui ante omnia quidem ex toto se diligit

E Hanc possessionem Dei in perfecta charitate, siue in perfectione vitae spiritualis positam, omnia alia bona sequuntur ad veram felicitatem, & necessaria, sicut visionem claram Dei (quae perfecta possessio Dei est) omnia bona comitantur, quae ad beatitudinem perfectam requiruntur. Nam si beatitudo huius vitae exigit contemplationem Dei, tamquam operationem perfectissimam, ac deliciarum plenissimam, qua homo aliquid supernae patriae degustat, hac perfecta charitas affert, aut saltem eius fructum, atque effectum importat. Quid enim faciet homo curis secularibus exolutus, affectuum perturbationibus vacuus, & diuini amoris igne succensus, nisi Deum super omnia dilectum contemplari, & fidei ac sapientiae oculis res aeternas intueri? Aut quem Deus sua contemplatione dignabitur, nisi illum, cuius tota vita est iugis ad contemplationem praeparatio, quia est vitiorum abolitio, affectuum ordinatio, virtutum inquisitio? Quem docebit scientiam, inquit Isaias, & quem intelligere faciet auditum?] Et huic interrogationi ita respondet: Ablactatos à lacte, auulsos ab uberibus.] Quia enim perfecti à lacte consolationum terrenarum ablactati sunt, digni censentur, qui à Domino doceantur, & in schola orationis, eius verba, & alloquia percipiant. Quod si vitae fors alicuius perfecti talis sit, quae occupationibus externis addicta contemplationis commoditatem praecipiat, at fructum contemplationis non auferet, nec effectum considerationis impedit. Quisnam est contemplationis fructus? nonne sapientia? quam qui consideratione non captat, à Paulo seuerè carpuntur, dum ait: Semper discentes, & numquam ad scientiam veritatis peruenientes?] At hoc fructu perfectus non caret, qui eo ipso quod perfectus est, sapiens etiam esse intelligitur. Quare Bernardus sapientem definiens, virtum etiam perfectum definiuit. Da mihi hominem, inquit, qui ante omnia quidem ex toto se diligit

Deum, se verò & proximum in quantum diligunt ipsum: inimicum autem tamquam aliquando fortitan dilecturum; porro parentes carnis suae germanius propter naturam, spirituales verò eruditores suos profusius propter gratiam, atque in hunc modum ad cetera quaeque Dei ordinato intendat amore, despiciens terram, suspiciens caelum, utens hoc mundo, tamquam non utens, & inter utenda & fruenda intimo quodam mentis sapore discernens, ut transitoria transitoriè, & ad id dumtaxat, quod opus, & pro ut opus est, curet, aeterna desiderio amplectatur aeterno, talem, inquam, da mihi hominem, & ego audacter illum sapientem pronuntio, cui nimirum quaeque res reuera sapiunt, prout sunt.] Hunc Bernardus sapientem, & ego non tantum sapientem, sed & perfectum existimo, quia ea charitate pollet, quae totum hominem Deo consecrat, quae inter amanda perfectum ordinem teneat, quae ita aeterna cupiat, ut temporalia contemnat, & non nisi ad necessarium usum assumat. Habet ergo quisque perfectus, si non contemplationis actum, at contemplationis fructum, qui multò praestantiùs, quam ipse actus hominem beatum efficit.

Sed si huius vitae felicitas, requirit rectitudinem voluntatis, & amorem Dei, haec etiam ita habet perfectio, ut ab eis nulla ratione possit auelli. Imò (ut verius loquamur) ipsa perfectio est voluntatis rectitudo, quae licet minutas maculas sufferat, sine quibus hic esse non possumus, tamen graues offensas, quae voluntatem à Deo auertant, & ad res creatas incurruent, non ex parte, sed penitus extinguit. Est etiam amor, non quidem tepidus, sed feruens, & instar ignis accensus, qui semper ardet, & omnia ad Deum referendo, prout possibile est, in seipsum conuertit. Si exigit purissimas delicias, & sanctissimas voluptates, his quoque perfectio non caret, quae sine dubio sponsa, id est, animae perfectae seruata sunt. Haec introducitur in cellam vinariam, ut harum consolationum vinum vsq; ad satietatem bibat, haec sponsum ad agrum & ad vineas vocat: haec (quod suauis est) ad cubiculum, ad lectum, & ad spirituales amplexus inuitat. Inuitat sponsum, nec tamen ab eo inuitatio respuitur, sed sicut Assuerus conuiuium Esther alacer & laetus admittit, ita Dominus conuiuium perfectae animae libenter acceptat. Quid dico, acceptat? Imò si ipsa, aut negligentior, aut anarior effecta conuiuium parare differat, ipse eam mouet, & monet, ipse eam excuscat, ipse se non inuitatus inuitat. Ante iannam cordis astat, & ut sibi aperiat, postulat, rogat, efflagitat, ne sponsa per longum tempus dulcissimo eius orbata consortio, aut terrenas consolationes quaerat, aut alium amatorem admitat. At beatitudo sine perfectione corporis, sine bonis externis, & sine amicorum societate inueniri non potest? Ita sit. Verum haec tria non vtrumque, sed cumulatiuè à perfectione promanant. Ipsa enim est, quae corpus infirmum, & imbecillum amoris feruore ad ardua, & laboriosa facienda sustentat: corpus deforme pulchritudine modestiae, & quadam admirabili moderatione à Dei colloquiis perfecta componit: corpus affectuum furis exagitatù, à perturbationibus liberat, & inter mille occasiones irae, aut tristitiae indicibili pace tranquillat. Quod licet molestiis naturalibus atteratur, corporibus iniquorum sanis, & crassis, cibo, & potu repletis, serico, & auro circūdati perfectius & felicius est, quia non bestiis passionum in praecipit rapatur, sed gratia animae insidete regitur, & ad omne opus boni, cuius est capax, instruitur. De iniquorum corporibus non ineptè illud Salomonis accipitur: Vidi seruos in equis, & principes ambulantes super

A terram quasi seruos: quia illa in suae infelicitatis augmentum animam, à qua gubernari deberent, grauat, & eam, quae princeps, & regina est, tamquam ancillam vilissimam ad sibi seruendum impellit. De corpore verò viri iusti illud Ecclesiastici potest intelligi: seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua, non defraudes illi libertate, neq; inopem derelinquas illi.] Hoc enim corpus sensatum est, quod rationi subest, quod virtuti pareat, quod nullo modo diuino amori mouenti renititur, cui propterea libertas à vitiorum labe, & studiosorum operum opes debetur. Tale igitur corpus licet aut mendicitate prematur, aut doloribus affligatur, aut imbecillitate molestetur, felicitate huius vitae non impedit, sed promouet, siquidè perfectae virtutis instrumentum existit. Perfectio quoque diuitias comparat, nam ut modò veras diuitias, scilicet virtutes, pretereamus, virum perfectum iuxta saeculum diuitem facit, siquidem eius animi ita à desiderio rerum terrenarum abducit, ut rebus necessariis ad usum vitae contentus (quae paucissima sunt, & moderatissima) reliqua nec quaerat, nec concupiscat. Diues autem est, licet nihil possideat, qui opum, ac diuitiarum cupidus, & amator non est. At fortassis viro iusto, atque perfecto amici deficient? Et quomodò ille amicorum societate carebit, cuius Deus est Pater, Angeli fratres, Sancti sodales, quem diligunt, quae iuuant, pro quo apud communem Dominum intercedunt. Discamus ex Bernardo, an Angeli, & sancti iustorum viatorum amicitiam seruent, & societatem expectent. O si cognosceremus & nos, inquit, quomodò expectat & quantum desiderant aduentum nostrum, quam sollicitè quaerunt, quam libenter audiunt bona de nobis? Quid tamen de his loquor, qui didicerunt ex his, quae passi sunt, compassionem, quado & ipsi nos Angeli sancti desiderant? Nonne de vermibus istis, & de puluere isto restaurandi sunt muri caelestis Ierusalè? Putatis quantum desiderant ciues caelestes instaurari ciuitatis suae ruinas? Quomodò solliciti sunt, ut veniant lapides viui, qui coadifcuntur eis: Quomodò discurrunt medij inter nos & Deum fidelissimè portantes ad eum gemitus nostros, & ipsius nobis gratia deuotissime reportantes? Haec Bernardus; & tu dubitabis, an iusti amicos habeant, qui eos in amicos sibi asciscunt, quorum amor non fictus, non alicui emolumento mixtus, sed purus, & verus, & sanctus est? Tandem si ad beatitudinem pulcherrimorum operum functio requiritur, quare dixit Thomas, quod Deus de beatitudinis actiua habet gubernationem totius vniuersi. Haec etiam functio à perfectione non abest, nam in quocumque sit, semper Ecclesiae proficit, quam aut doctrina, aut exemplo, & oratione suffulcit. Perfectio igitur huius vitae felicitas est, & perfecti beati sunt; & illi errant, qui homines diuites, aut honoribus & dignitatibus curis implicatos, aut deliciis affluentes beatos existimant. Quos Spiritus sanctus redarguit dicens: Beatum dixerunt populū cui haec sunt: beatus populus cuius Dominus Deus eius.] Beatus plane qui in Deū fideliter credit, qui in Deo totā spem suā collocat, qui Deum vnicè amat, & omnia quae illi contradicunt spernit, omnia verò quae in ipsum ferunt, propter ipsum amplectitur. Beatus qui amore terrenorum suā mentem non inficit, & desiderio rerum caelestium semper intendit. Beatus qui seipsum vincit, & vestes sordidas primi parentis, Deo rebellis exiit, ac noni hominis Christi insignibus, nempe virtutibus splendet. Beatus, qui Deo & rebus caelestibus cogitandis, & amandis semper vacat, & à corde suo omnē saeculi cogitationem & amorem relegat. Beatus qui inter obreptiones est quietus, inter persecutiones est mitis, inter honores est humilis, quos non refugit, non quia na-

Eccles. 7.

Bern. ser. 2. in vigilia natalis Domini.

D. Tho. 1. p. 7. 26. a. 4.

Psalm. 143.

tura

Cant. 1.

Cant. 7.

Cant. 7.

Es. 1.

Es. 1.

Cant. 5.

Eccles. 10.

tura placent, sed ne diuina uoluntati omnia dispo-
nenti resistat. Beatus est homo perfectus, qui filius
est Dei, & haeres caeli, & in hac uita positus aliquid
caelestis uita degustat. Et felices omnes illi, qui curis
superuacuis ablegatis, & tempore seposito ad perfe-
ctionem tendunt, & ad sanctitatem uenire festinant,
quia si perseverauerint, & inchoatam felicitatem hu-
ius uita consequentur, & alterius uita perfectam
beatitudinem obtinebunt.

Perfectionem esse praestantissimum opus Dei.

CAPVT XI.

NON est contemnenda ista felicitas, quam in
perfectione, aut animae puritate sitam esse
monstrauimus. Tum quia felicitas est, non
falsa, sed uera, quae desideria nostra replet, & nullum
desiderium, nisi uterioris perfectionis, ad quam non-
dum peruenimus, & aeterna felicitatis, cuius ipsa est
ianua, in nobis dominari sinit. Tum etiam, quia felici-
tatis magna est, cui omnis mundi gloria, & felicitas
comparata modica reputatur, & exigua: ac ideo si sa-
piat, uiros perfectos ueneratur, & libens se sanctitati
submittit. Tum denique, quoniam faciens homines
Dei filios & amicos charissimos, preparatio est, ut
ipsi consummatam beatitudinem consequantur in eo
gradu, quem (cum eximius sit) Deus non peccatori-
bus conuertis, sed sanctis, & amicis cuncta pro eo
contemnentibus dare disposuit. Hoc autem manifes-
tius fiet, si ostenderimus perfectionem esse praestan-
tissimum opus Dei, quod ipse, non uicio uerbo, sicut
mundum uniuersum, sed magnis impetibus fabricauit.
Vocatur uero opus Dei, non quia homo perfectus
in adeptione perfectionis nihil faciat, & uelut inani-
me, & inane uas perfectionem a Domino datam, &
infulsam recipiat. Non, inquam, ob istud, perfectio dicitur
Dei opus, nam aperta, & euident est, quod homo
debet laborare, & magno conatu, & diligentia niti, ut
concupitam perfectionis gemma acquirat. Unde ille
sapiens trapezita margaritam solerter inquisiuit, & ea
inuenta, uendidit omnia, quae habuit, & emit eam.]
Sed quia ad adeptione perfectae iustitiae, imo & om-
nis iustitiae, Deus est qui operatur in homine uelle, &
perficere pro bona uoluntate,] ut non homini, sed
Deo gloria huius molitionis accedat. Quemadmo-
dum enim si ludimagister manu pueri non resistetis
accipiat, & saauiter, ac ordinate moueat, ut optimos,
& pulcherrimos characteres exaret, non pueri opus,
sed praceptoris dicitur esse characterum scriptio: ita
quia Deus pusillum, & infirmum, & incisum homi-
nem mouet, ut sancte, & perfecte uiuat, & lubrico
hominis libero arbitrio manu suae gratiae superim-
ponit, ut bene cogitet, & recte desideret, & ut de-
siderata opere incipiat, prosequatur atque perficiat,
ideo ipse Deus dicitur huius operis, nempe perfe-
ctionis factor, atque molitor, qui in incipientibus
fundamenta perfectionis iacit, in proficientibus ad-
ficationem erigit, in perfectis omnis sanctitatis cul-
mina ponit, qui misericordia sua eos praenit,] ut in
Psalms legimus, & misericordia subsequitur,] ut
opus istud fauste, prosperaque succedat.

Mat. 13.
Philip. 2.
Psal. 58.
Psal. 22.
Psal. 13.
Psal. 141.

Est itaque perfectio opus Dei, ad quam praestan-
dam nullus hominum conatus, nulla fortitudo sola
sufficit. De quibus Propheta canit: Omnes declina-
uerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bon-
num, non est usque ad unum.] Quisnam fortior Da-
uide ad hoc opus aggrediendum? At ille ingenue suam
imbecillitatem fatetur dicens: Edae de custodia ani-
mam meam ad constituendum nomini tuo: me expe-

Astant iusti, donec retribuas mihi.] De ergastulo, atque
carcere propriae miseriae se extrahi rogat, ut Domi-
num (a quo liberandus est) sanctitate operum con-
fiteatur, & iusti, ac sancti, cum Dominus auxilium ad
currendum illi tribuerit, eum in suum consortium &
caerum recipient. Quis fortior Paulo, qui nec terre-
stria, nec caelestia, nec prospera nec aduersa, nec uita-
tam, nec mortem timet? At ille ait: Infelix ego homo,
quis me liberabit de corpore mortis huius? gratia
Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.] Vbi
corpus mortis, carnem nostram reliquias peccati origi-
nalis infectam appellat, quae nos aut ad flagitia, aut
quemadmodum Cassianus interpretatur saltem pro
conditione sua, ad curas saeculares impellit. Gratia au-
tem & misericordia Dei, & non fortitudine humana
putat a molestiis carnis liberari, ut spiritus perfectio-
nem, & sanctitatem acquirat. Quis denique fortior
sponsa, id est, perfecta anima, quae in Prouerbiis no-
men mulieris fortis meruit obtinere? Haec autem quid
dicit? Trahe me post te, curremus in odore unguen-
torum tuorum. Non esset mirum, si hoc adolefcentu-
larum aliqua petiuisset, quae a rerum mundanarum
amore, necdum abstracta, se infirmam & inualidam
sentit, ut post Verbum currat, quod exultat ut gi-
gas ad currendam uiam, & sponsi uita imitatione
sequatur. At non adolefcentula, sed sponsa trahi pe-
tit, illa scilicet quae iam perfecta est: illa, quae iam
ob adeptam puritatem sponsae nomine digna cense-
tur: illa quae uires a Domino immisissas habet, ut alios
trahat, & ad bonam uita, & ad desideria perfectio-
nis instiget. Haec, inquam, trahi postulat, & post
sponsam illi uelociter efflagitat, ut quisque in-
telligat, quod sicut huius arboris, nempe perfectio-
nis, semina a Deo sunt, ita ab eo debent esse progres-
sus: nec quemquam, quantum uis perfectione polleat,
uolare perfectionem promouere, aut, non dico cu-
bitum, sed nec digitum, aut aliquid minus ad eius sta-
turam adiacere, nisi a Domino robor, & gratiae au-
xilium impetrauerit. Unde Bernardus hanc sponsae
postulationem non de eius desiderio, quo dissolui
cupit, & esse cum Christo, sed de imitatione perfe-
ctionis intelligens, quia non dixit, Trahe me ad te,
sed trahere me post te, ista uerba subiungit. Nunc uero,
quia dicit, post te, magis illud postulare uidetur, ut
conuersationis eius ualeat uestigia sequi, ut possit
annulari uirtutem, & normam tenere uita, & mo-
rum queat apprehendere disciplinam. In his quippe
maxime opus est adiutorio, quo ualeat abnegare, se-
metipsam, & tollere crucem suam, & sic sequi Chri-
stum. Hic prorsus trahi necesse habet sponsa, nec sane
trahi ab alio, quam ab eo qui ait: sine me nihil pote-
stis facere.] Scio, inquit, me nequaquam posse perue-
nire ad te, nisi gradiendo post te, sed neque hoc quidem
nisi adiutam abs te, ideoque precor, ut trahas me post
te.] In sponsa ergo, & in qualibet anima opus est Dei
non sola iustitiae perfectio, sed (quod magis est) quod-
uis principium, quouis gradus, & quouis angustum
iustitiae. Quare merito regius Propheta canit: Beatus
uir, cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo
disposuit in ualle lachrymarum, in loco, quem posuit.]
Ille uidelicet in loco miseriae, ubi Deum eum ad pu-
gnandum collocauit, uirtutum gradus in suo corde di-
sponit, qui a Domino gratiae auxiliu ad laborandum &
uirtutes assequendas accepit. Et alio loco. Non in for-
titudine equi uoluntate habebit, nec in tibiis uiri be-
neplacitum erit ei. Beneplacitum est Domino super
timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia
eius.] Ego puto quod equus & uir, corpus & animam
per typum significant, quorum robor tamquam inuali-
dum & infirmum reijcitur, quia nec illius fortitudo,

Rom. 7.
Cassian. col. 23. c. 15.
Prou. 30.
Cant. 1.
Psal. 18.
Bern. ser. 2. 1. in 2. 1.
Ioan. 15.
Psal. 83.
Psal. 146.

nec